

Ombudsmandsinstitutionen – nutid og fremtid?

v/Højesteretsdommer Jørgen Steen Sørensen

Foreningen for Kommunal- og Forvaltningsret

København – 11. november 2019

En kontrolinstans blandt mange

Hvad skal en ombudsmandsinstitution kunne?

- Hjælpe borgere i konkret juridisk klemme.
- Afklare generelle offentligretlige problemstillinger.
- Få myndighederne til at rette ind.
- Sætte en retspolitisk dagsorden, når det er relevant.

Gennemslagskraft

64 år med ombudsmandsinstitutionen

På mange måder gået godt:

- Stadigt større institution.
- Implementeringsprocent på praktisk set 100.
- Stor indflydelse på den juridiske doktrin.
- International eksportmodel.

Absolut ingen selvfølge:

- Et kig ud i verden.
- Meget skrøbelig konstruktion.
- Spænder fra meget relevant til helt irrelevant samfundsinstitution.

Hvordan gennemslagskraft uden magt?

Hvad giver ombudsmandsinstitutionen gennemslagskraft?

- Det basale: det parlamentariske mandat, traditionen mv.
- Fokus på det reelt og praktisk væsentlige.
- Attituden over for myndighederne:
 - Fairness.
 - Realisme.
 - Konstruktiv tilgang.
- Tilliden til den politiske upartiskhed.
- Den faglige kvalitet:
 - Vigtig spejling i myndighedernes værdisæt.
 - Vanskeligt at fastholde afgørelser, der ikke er fagligt korrekte.

Accept – Respekt – Nytteværdi – Oplevelse af behov

Faktorer der udfordrer ombudsmandsinstitutionen

- ❑ Autoriteter anfægtes:
 - Autoriteter anfægtes – alt er til diskussion.
 - Sociale medier uden filter.
 - ”Folkets mening” dannes på sekunder.

- ❑ Sondringen mellem jura og politik:
 - Det ”postfaktuelle” samfund.
 - Jura > Økonomi > Holdninger & Værdier.
 - Juridiske vurderinger med politiske konsekvenser.

- ❑ Prioriteringen af værdier i den offentlige forvaltning:
 - Legalitetsprincippet som bagstopper for al offentlig forvaltningsvirksomhed.
 - Virkeligheden: legalitetsprincippet i konkurrence med andre værdier?
 - Hvor vigtigt er det at gøre det rigtigt?

Retsstatens værdier i let vibration?

Hvordan polstrer ombudsmandsinstitutionen sig?

- Høj juridisk faglighed.
- Konventionel juridisk metode.
- Konstant væsentlighedstest: "Er dette vigtigt ude i virkeligheden?"
- Konstruktivitet frem for kritik.
- Øget præventiv funktion.
- Formidling i "politiske" sager.

Tro på fælles ansvar for retsstaten